

El retrat de Felip V

"Comprendria tot això, senyor alcalde de Xàtiva, i també que vostè és d'un partit que es desfaria (com l'altre que fins fa poc mesos ens governava) per ofrenar alguna glòria més a Espanya, que sempre són poques, i Espanya no en té mai prou, de les glòries que li ofrenen els valencians. Ja veu si comprendria coses. Però que gire vostè cap per amunt el retrat de Felip V, això de cap de les maneres, senyor alcalde."

Vista l'onada de borbonisme que durant aquests dies passats ha recorregut de dalt a baix el País Valencià —més que mai *Regne*, amb altesa reial visitant súbdits commoguts—, no és estrany que l'alcalde de Xàtiva haja sentit el contagi fins els ossos i haja tingut la pensada que correspon al bon vassall fidel: girarem el retrat de l'avi per donar-li gust gust al nét. Serem més bons que mai, els valencians, serem generosos (no ho ha dit s'Altesa Reial en un discurs, que aquesta és terra de molta "generositat"?), oblidarem petites ofenses antigues, ens posarem al dia, perdonarem el rei incendiari, el girarem cap per amunt, quan l'actual Altesa Reial visite Xàtiva, i "serà un acte molt bonic i de molta projecció", diu el senyor alcalde.

Doncs no, senyor alcalde de la dreta de Xàtiva, senyor alcalde del PP que ara ens governa, vostè no farà tal cosa. Jo comprenc que se li pot haver encomanat la borbonitis (*Fe-li-pe, Fe-li-pe!*) o inflamació borbònica ("Ai, que alt i que guapo és el nostre príncep!") que aquests dies agita amb altes febres una part del cos social dels valencians. Comprendria, fins i tot, que vostè, en presència de tan alta ocasió —un Príncep alt i guapo ens visita, quin privilegi, quin honor, i porta al gran Mercedes una corona daurada en el lloc de la matrícula, quin entusiasme desperta, etcètera— decidira parlar només en castellà, per seguir l'exemple de les nostres més altes autoritats i institucions, que els súbdits bé han de fer seua, en el fons dels seus cors i en les boques, la llengua dels sobirans (bé, la llengua dels sobirans d'Espanya em sembla que és més aviat l'anglès, però ja s'ho faran ells amb ells). Comprendria tot això, senyor alcalde de Xàtiva, i també que vostè és d'un partit que es desfaria (com l'altre que fins fa poc mesos ens governava) per ofrenar alguna glòria més a Espanya, que sempre són poques, i Espanya no en té mai prou, de les glòries que li ofrenen els valencians. Ja veu si comprendria coses.

Però que gire vostè cap per amunt el retrat de Felip V, això de cap de les maneres, senyor alcalde. Perquè Xàtiva no és de vostè només, ni només dels seus veïns: Xàtiva és de tots els valencians, és massa, representa massa, està massa carregada dels símbols i dels dolors més profunds de la nostra història, per poder ser alterada segons el capritx d'un alcalde. Xàtiva és el cor de tots nosaltres —un cor de cendra, i un cor que batega, ja em perdonaran que caiga en la lírica—, i els seus sím-

bols, antics o no tan antics, els portem com a símbols propis tots els valencians. Els valencians amb prou dignitat i seny per guardar símbols en l'ànima, és clar, no els altres, no la major part d'alcaldes, diputats i altres autoritats incompetents. Vingueren baixant d'Almansa les tropes de Felip V i ho arrasaven tot al seu pas, van cremar Xàtiva i la van sembrar de sal, diu la tradició o la crònica, tant se val, com després van cremar Vila-real amb la població dins, i van sembrar de sal la nostra història. A Xàtiva li van posar el nom de la ignomínia, *San Felipe*, i era prohibit dir el seu propi nom (per cert, quin dia és Sant Felip, perquè l'alcalde de Xàtiva-San Felipe puga felicitar el futur Felip VI d'Espanya?). Ens van exterminar institucionalment, d'un sol colp, per voluntat reial. Ni lleis, ni corts, ni justícia, ni moneda, ni llengua, ni res que fóra propi: reduïts en un dia a la condició de castellans. Un externi polític tan perfecte com aquest, tan fulminant, té poes equivalents en la història, ni tan sols en la terrible història de les colonitzacions. No vam poder passar a la condició de país modern en termes propis: ens van "modernitzar" malament i des de fora, tan poc i tan penosament com la corona castellana va voler o va poder. Existim encara, i som alguna cosa, a pesar d'aquella "modernitat" que portaren els borbons, no gràcies a ells (més d'un historiador valencià, per cert, s'hauria de canviar les ulleres).

Del record simbòlic d'aquelles desgràcies, ens queda almenys el retrat de Felip V cap per avall al museu de Xàtiva. És poca cosa, com a venjança històrica, molt menys que aquella llarga mort que li desitjava el poeta: "*Aquella mort que no trobarà terme, / aquella mort excusada, a cabassos, / serà la mort del rei Felip V... Serà una mort de lenta cullereta, / serà una mort com un xarop benèfic, / serà una mort de cara a la paret*". Ja veuen, som un poble tan bo que ni el mateix Estellés en el moment de la venjança en els versos no el vol matar: simplement deixar-lo morir-se a poc a poc i de cara a la paret. Deixem-lo doncs també cap per avall, per favor, mantinguem aquesta íntima venjança, ja que qualsevol altra compensació moral o històrica ens ha estat negada.

Joan F. Mira